

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з наукової роботи
Західноукраїнського національного
університету

Микола ДИВАК

(підпис)

« 28 » травня 2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Кувіка Віталія Михайловича
на тему: «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у
Карпатському регіоні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі
знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

ВИТЯГ

із протоколу засідання кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

від 21 травня 2025 р., протокол № 27

ПРИСУТНІ: завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Шкільняк М. М.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Васіна А. Ю.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Желюк Т. Л.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., доцент **Жуковська А. Ю.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Мельник А. Ф.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Микитюк П. П.**; професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, д. е. н., професор **Надвиничний С. А.**; професор кафедри менеджменту,

публічного управління та персоналу, к. е. н., професор **Качан Є. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. г. н., доцент **Баб'як Г. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Богач Ю. А.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Демків І. О.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Дудкіна О. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Дяків О. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. г. н., доцент **Ілляш І. Д.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Котис Н. В.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Крамарчук С. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Крисько Ж. Л.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Кривокульська Н. М.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Круп'як Л. Б.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Попович Т. М.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. г. н., доцент **Пушкар З. М.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Прохоровська С. П.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., **Смачило І. І.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к. е. н., доцент **Чикало І. В.**; доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, доктор філософії **Микитюк Ю. І.**

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження дисертанта Кувіка Віталія Михайловича на тему: «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» щодо його рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь дисертанта Кувіка Віталія Михайловича на тему: «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Кувік Віталій Михайлович зробив доповідь про основні положення дисертаційної роботи, наукову новизну та найбільш вагомні теоретичні і практичні результати дослідження, які виносяться на захист.

2. Учасниками засідання кафедри до здобувача Кувіка В. М. були поставлені такі запитання:

к. е. н., доцент Круп'як Л. Б.:

1. Чи досліджували Ви в контексті стратегічної взаємодії влади та бізнесу досвід публічно-приватного партнерства в Карпатському регіоні?

д. е. н., професор Микитюк П. П.:

1. Яке нормативно-правове забезпечення Ви використали у своєму дослідженні?

2. Назвіть науковців, які досліджували дану проблематику?

д. е. н., професор Мельник А. Ф.:

1. Досвід яких країн, Ви вивчали в контексті свого дослідження?

2. Назвіть інструменти, які держава використовує для розвитку малого і середнього бізнесу?

3. Як Ви вважаєте, підприємства мають свої стратегії?

к. е. н., професор Качан Є. П. :

1. Як Ви вважаєте, скільки територіальних громад є в Карпатському регіоні?

к. е. н., доцент Попович Т. М.:

1. Яку частку займає бізнес в економічній системі?

д. е. н., доцент Жуковська А. Ю. :

1. Чи розглядали Ви у своїй роботі інклюзивну складову?

д. е. н., професор Надвиничний С. А.:

1. Обґрунтуйте динаміку кількості зайнятих працівників на підприємствах Карпатського регіону у 2015-2023 роках відображену на рис. 7 роздаткового матеріалу.

д. е. н., професор Желюк Т.Л.:

1. Чи використовуєте Ви прогнози розрахунки розвитку малого та середнього бізнесу?

д. е. н., професор Васіна А. Ю.:

1. Які особливості Ви виокремили б у розвитку малого і середнього бізнесу, що є притаманними для Карпатського регіону?

2. Чи досліджували Ви потреби бізнесу, які його очікування?

3. Чи досліджували Ви яка кількість підприємств реєстрованих є в регіонах?

к. е. н., доцент Дудкіна О. П.:

1. Які підприємства Ви розглядали у роботі і які підходи Ви пропонуєте в контексті стратегії управління розвитком Карпатського регіону ?

На усі поставлені запитання здобувачем було надано вичерпну відповідь.

3. ВИСНОВОК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Доктор економічних наук, професор Шкільняк Михайло Михайлович (науковий керівник) зазначив, що здобувачем Кувіком Віталієм Михайловичем повністю виконано освітньо-наукову програму за третім освітнім рівнем доктора філософії PhD зі спеціальності 073 «Менеджмент», про що свідчить академічна довідка аспірантури. Дисертація Кувіка В. М. була подана на кафедру 07.05.2025 року.

У висновку наукового керівника було зазначено, що дисертаційна робота є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, що відповідає затвердженій Вченою радою темі та поставленій меті, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, містить наукові положення, що мають наукову новизну та важливе значення для вирішення завдань стратегічного управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні.

Позитивними рисами роботи є: чіткість визначення мети, предмета, об'єкту та завдань дослідження, які послідовно на високому науковому рівні розкриваються і вирішуються в дисертації. Структура роботи є логічною і чіткою, що дозволило автору досягти поставлених завдань і всебічно розкрити обрану тему.

Основні теоретичні і методологічні положення роботи та наукові результати дослідження дисертанта доведено до рівня узагальненої форми, придатної для використання щодо стратегування управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні у практичній діяльності органів місцевого самоврядування, суб'єктів малого й середнього бізнесу, інших зацікавлених сторін.

Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження та його значимість для економічної науки і практики свідчить, що дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему: «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022р. № 341), що дозволяє рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету з подальшим захистом для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

4. ВИСТУПИЛИ:

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету Августин Р.Р. (рецензент), у своєму виступі наголосив, що обрана тема дисертації є надзвичайно актуальною у контексті трансформаційних процесів в Україні, зокрема в умовах повномасштабної війни, децентралізації та цифровізації економіки. Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні, запропонована Кувіком В.М., спрямована на розв'язання ключових соціально-економічних проблем регіонального рівня. Дисертація логічно

структурована і складається з трьох розділів: теоретико-методологічного, аналітичного та прикладного. Увага зосереджена на формуванні адаптивних стратегій управління, механізмах удосконалення регіонального управління підприємництвом, а також обґрунтовано альтернативні сценарії управління економічним потенціалом регіонів.

Проведене дослідження характеризується високим рівнем наукових розробок і пропозицій автора, належною апробацією результатів наукового дослідження, які відповідають основним положенням і змісту дисертації. У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Кувіка Віталія Михайловича, рецензент виокремив низку дискусійних положень та зауважень:

1. Доцільно було б приділити більше уваги ризикам реалізації запропонованих сценаріїв управління в умовах невизначеності воєнного часу.

2. У розділі, присвяченому інституційному забезпеченню, доцільно здійснити детальніший аналіз бар'єрів, які виникають при впровадженні міжнародних практик у гірських регіонах України.

3. Деякі терміни в роботі вимагають чіткішого концептуального розмежування (наприклад, «стратегія», «модель управління», «адаптивне лідерство»).

4. Автор порівнює практики багатьох країн, але не завжди чітко обґрунтовує критерії їхньої релевантності для українських реалій.

5. Недостатньо розкрито механізми практичної реалізації стратегій цифрової трансформації МСБ в умовах обмежених фінансових ресурсів.

6. Було б доцільно надати ширший огляд альтернативних підходів до формування стратегій регіонального розвитку з урахуванням міждисциплінарного підходу (економіка, соціологія, географія).

Разом з тим, виокремленні зауваження не зменшують наукової та практичної значимості проведеного дослідження. Результати дисертації ґрунтуються на ретельній науковій методології та демонструють авторський вклад у вирішення питань щодо розробки адаптивних стратегій розвитку МСБ в умовах війни; обґрунтування сценаріїв державного управління економічним потенціалом регіонів; створення моделі стратегічного управління МСБ у гірських регіонах України.

Дисертація Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» є самостійною, науково обґрунтованою, оформленою відповідно до чинних вимог роботою. Робота має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність та відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, що дозволяє рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 073 «Менеджмент», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету Надвиничний С.А. (рецензент), який високо оцінив актуальність теми дослідження, наукове значення отриманих дисертантом результатів, що викладені в опублікованих працях і відображають основні положення та зміст дисертації.

Професор акцентував увагу на тому, що дисертація побудована на чітко сформульованій науковій проблемі. Автор демонструє високий рівень теоретичної підготовки, знання сучасних підходів до стратегічного управління, а також вміння адаптувати міжнародний досвід (досвід Великобританії, Німеччини, Японії, Польщі, США тощо) до українських реалій. Вартим уваги є аналіз викликів, що постають перед МСБ в умовах війни, та оцінка перспектив релокації, цифровізації й децентралізації як стратегічних напрямів розвитку.

Заслуговує на увагу запропонований механізм державного управління економічним потенціалом регіонів в контексті активізації інноваційного підприємництва. В цьому контексті розроблено альтернативні сценарії розвитку механізму державного управління економічним потенціалом регіонів; запропоновано шляхи адаптації системи стратегічного управління; ідентифіковано стратегічні елементи становлення регіональної економіки, на яких варто зосередитися в першу чергу; запропоновано оптимізовану модель системи управління розвитком підприємництва в регіоні; виділено головні вектори раціонального ресурсоспоживання в регіоні.

Поряд з цим рецензент навів певні дискусійні положення, що полягають у наступному:

1. Автором виокремлено соціально-економічні чинники, які негативно впливають на формування стратегії розвитку підприємництва. Доцільно було б виокремити чинники, які позитивно впливають.

2. У параграфі 2.2. Аналіз та оцінка процесів управління розвитком малого та середнього бізнесу у регіоні – мало уваги приділено дослідженню Івано-Франківської області.

3. У таблиці 2.3. доцільно було б для повнішого аналізу вивести співвідношення підприємств середнього та малого підприємництва у %.

4. Доцільно було б змінити назву параграфу 2.2. на «Оцінка економічних передумов розвитку малого та середнього бізнесу».

Однак вказані вище дискусійні положення не заперечують теоретичної і прикладної значимості дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» є завершеним науковим дослідженням, що має як теоретичну, так і прикладну цінність, містить науково обґрунтовані та практично значущі результати. Дисертаційна робота відповідає галузі знань 07 «Управління та адміністрування» й спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019)», що дозволяє рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету Желюк Т.Л. (рецензент), яка наголосила, що робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» є актуальною, що обумовлена необхідністю підтримки та примноження економічного потенціалу громад, стимулювання ділової активності, створення конкурентного бізнес-середовища. В умовах безпекових викликів та загроз саме малий та середній бізнес підтримує цілісність відтворювальних процесів в територіальних громадах, адаптуючи власні стратегії розвитку під виклики та потреби воєнного стану, сприяючи створенню робочих місць, залученню інвестиції, сплаті фіскальних платежів. Робота демонструє високий рівень обізнаності автора в предметній сфері, чітку наукову логіку та системність у викладенні матеріалу.

Робота та змістом є цілісним, структурно впорядкованим, логічним дослідженням, яке не містить методологічних протиріч. Дисертаційні положення, що виносяться на захист, отримані в процесі проведення ґрунтовних авторських досліджень. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають високий ступінь наукової та практичної обґрунтованості, і є результатом глибокого наукового аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, нормативно-правових актів та статистичної інформації. Одержані результати пройшли апробацію на наукових науково-практичних конференціях, опубліковані у фахових наукових виданнях. Винесені на захист положення містять елементи наукової новизни та характеризуються прикладним значенням. Стосовно зауважень та дискусійних положень рецензент зазначила:

1. Доцільно відредагувати новизну, так як не має авторського вкладу в рубриці удосконалено.

2. Параграф 1.2. «Організаційно-економічні особливості стратегічного управління розвитком підприємництва в регіоні» не в повній мірі розкритий, немає суті та складових організаційно-економічного механізму. Доцільно дати схему та верифікувати структурні компоненти.

3. Доцільно, щоб висновки до параграфів закінчувалися на посилання переліку праць автора, де апробовані результати дослідження.

4. Обґрунтуйте використання в роботі економіко-математичних методів прогнозування, так як Ви декларуєте використання апарату прогнозування (методів прогнозування й екстраполяції с.22), але у змісті роботи прогнозні розрахунки відсутні.

5. Доцільно відредагувати висновки з акцентом на ваших напрацюваннях і як вони вдосконалили систему стратегічного управління.

6. Необхідно в списку праць вказати обсяг друкованих аркушів і бази цитування та прибрати перерахунок вашої літератури у вступі, яка подається лише у анотації, загальному списку і в кінці роботи (вся література, а не лише статті).

Висловлені зауваження, дискусійні питання та побажання суттєво не знижують наукової цінності дослідження і можуть слугувати предметом наукової дискусії під час захисту дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» є завершеним самостійним, належно апробованим науковим дослідженням, містить науково обґрунтовані положення. Висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, достатньо аргументовані та мають високий рівень наукової новизни та достовірності. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам Міністерства освіти і науки України і Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії PhD. Враховуючи вищезазначене, вважаємо, що це дає підстави рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету Попович Т.М. (рецензент) відзначила актуальність теми дослідження, обґрунтованість мети, завдань та обраних методів наукового пошуку,

акцентувала увагу на окремих пунктах отриманої наукової новизни та підкреслила практичне значення отриманих напрацювань.

Безперечною перевагою дисертаційної роботи є її апробація на всеукраїнських з міжнародною участю конференціях, а основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних методичних розробок і прикладних рекомендацій та слугуватимуть науковим підґрунтям для подальших теоретичних, методичних і прикладних досліджень

Позитивно оцінюючи зміст дисертації Кувіка В. М. рецензент звернула увагу на деякі уточнення, що можуть посилити змістовність проведених досліджень, а саме:

1. У новизні «вперше», щодо авторського підходу «розроблено альтернативні сценарії управління економічним потенціалом регіонів», доцільно змінити фокус на «розроблено сценарії управління підприємницьким потенціалом Карпатського регіону», що більш наближено до проблематики дисертаційного дослідження і дозволяє більш чіткіше конкретизувати управлінський інструментарій для забезпечення інтеграції МСБ у стратегічні пріоритети розвитку регіону.

2. У тексті §1.1 багато є описового, мало дотичного до зазначеної у параграфі проблематики матеріалу, а саме, сутності і змісту стратегії управління розвитком МСБ. Доцільно більш змістовно його структурувати. Також, відсутня авторська позиція і критичний аналіз наведених авторських підходів до розгляду цього поняття.

3. Поданий аналітичний матеріал у §2.1 сфокусований на оцінку впливу соціально-економічних чинників на стратегію розвитку підприємництва по Україні загалом без розгляду їх особливостей в досліджуваному Карпатському регіоні. Окрім того, зроблені узагальнені висновки не підкріплені аналітичним матеріалом.

4. Представлене концептуальне бачення механізму державного регулювання розвитку МСБ (с.154), потребує аргументації, чого саме воно необхідне для вироблення регіональної політики підтримки бізнесу та формування стратегії управління розвитком МСБ в Карпатському регіоні.

Виявлені дискусійні моменти та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи і можуть стати підґрунтям для подальших наукових розвідок автора.

В цілому дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» є самостійним і завершеним дослідженням, містить наукову і практичну новизну та особисті здобутки автора, відповідає встановленим вимогам і паспорту спеціальності 073 – Менеджмент, у якій розв’язані конкретні наукові завдання та може бути рекомендована до розгляду на разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету Кривокульська Н. М. (рецензент) яка наголосила, що дисертація Кувіка Віталія Михайловича є своєчасним та актуальним науковим дослідженням, план дисертаційної роботи є логічним і послідовним, відповідає змісту проблеми, що досліджується. Обґрунтованою та логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, змістовними додатками, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень цього рівня. Виклад матеріалу є логічним та системним. Зміст дисертації в цілому характеризується високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікацій, автору вдалося досить чітко та аргументовано висловити свою думку щодо проблем стратегії управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні та напрямків їх вирішення. Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час міжнародних наукових конференцій та знайшли відображення в публікаціях у фахових виданнях. При цьому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, рецензент висловила деякі міркування та побажання, що полягають у наступному:

1. Доцільно було б навести авторське трактування поняття «стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу».

2. У параграфі роботи 2.1. доцільно було б показати вплив громадськості як соціального чинника впливу на розвиток підприємництва.

3. Доцільно в якості чинника впливу на розвиток підприємництва дослідити необхідність забезпечення сталого розвитку. Серед 17 цілей такого розвитку є ті, які тісно пов'язані з підприємництвом. Так, ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання» наприклад розкривається через підціль 8.3 «Просувати проведення орієнтованої на розвиток політики, яка сприяє продуктивній діяльності, створенню гідних робочих місць, підприємництву, творчості й інноваційній діяльності, та заохочувати офіційне визнання і розвиток мікро-, малих і середніх підприємств, у тому числі через надання їм доступу до фінансових послуг».

3. По тексту роботи доцільно виписати, що таке економічні можливості малих і середніх підприємств, так як такі можливості для підприємств, наприклад, відкривають формування ними сервісно орієнтованих стратегій та хто має бути суб'єктом реалізації економічних можливостей малих і середніх підприємств для підвищення економічного потенціалу регіону.

4. Питання удосконалення системи управління розвитком підприємництва в регіоні не розкрито. Система управління – це: цілі, суб'єкти, об'єкти, методи, принципи. Відтак, доцільною є побудова авторської моделі системи такого управління з виокремленням: суб'єктів, цілей, які вони повинні перед собою ставити, принципів їх діяльності, використовуваних ними методів.

В цілому дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» за змістом, науковою новизною, логікою викладення матеріалу, висновками та рекомендаціями є завершеним і самостійним науковим дослідженням, що відповідає паспорту спеціальності 073 – «Менеджмент». Дисертація підготовлена і оформлена відповідно до вимог, що висуваються Міністерством освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Зміст роботи логічно і послідовно висвітлює основні положення плану. Виявлені дискусійні моменти та

зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи і можуть стати підґрунтям для подальших наукових розвідок автора. Відтак, дисертація Кувіка Віталія Михайловича може бути рекомендована до розгляду на разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 073 «Менеджмент».

В обговоренні дисертаційної роботи взяли також участь: д. е. н., професор **Мельник А. Ф.**, д. е. н., професор **Васіна А. Ю.**, к. е. н., доцент **Дудкіна О.П.**

У своїх виступах члени кафедри зазначили, що дисертаційна робота здобувача Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» виконана на актуальну тему. Учасники обговорення відмітили теоретичну і практичну цінність результатів проведеного дослідження. Дана праця відзначається необхідним рівнем наукової новизни, при цьому всі положення, представлені автором, розроблені самостійно та є достатньою мірою обґрунтованими, емпірично підтвердженими. Наукові досягнення здобувача апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, опубліковані у фахових виданнях та доведені до рівня практичного використання, що підтверджено відповідними довідками про впровадження результатів дослідження.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

УХВАЛИЛИ:

1. Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації.

2. Пропонувати Вченій раді університету прийняти висновок кафедри та затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради із захисту дисертації Кувіка В.М.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
на здобуття ступеня доктора філософії на тему «Стратегія управління
розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні»
Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових
робіт університету**

Вибір теми продиктований тим, що у сучасних умовах українська економіка стикається з численними викликами, серед яких – нестабільна макроекономічна ситуація, наслідки воєнних дій, високий рівень регуляторного навантаження та обмеженість фінансових ресурсів, що особливо відчувається у віддалених регіонах, таких як Карпати, де підприємці стикаються з додатковими бар'єрами, включаючи складну логістику, недостатню інфраструктуру та обмежений доступ до фінансування. Відтак, значимість формування стратегічного плану дій щодо розвитку малого й середнього бізнесу у Карпатському регіоні посилюється такими перевагами цих видів бізнесу як: швидке відновлення ділової активності малим та середнім бізнесом; суб'єкти малого бізнесу є генераторами інноваційних процесів; здатність цих видів бізнесу до швидшого переведення поставок та грошових операцій у комп'ютеризований алгоритм тощо. У цьому контексті розробка ефективної стратегії управління розвитком МСБ у Карпатському регіоні є важливим завданням для забезпечення стійкості місцевої економіки, підвищення конкурентоспроможності регіону та стимулювання інноваційного потенціалу. Стратегічний підхід до управління розвитком МСБ дозволить не лише подолати існуючі проблеми, а й максимально використати унікальні ресурси регіону, включаючи його природно-рекреаційний потенціал, культурні традиції та людський капітал. Тому, питання стратегії управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні є вкрай актуальним.

Результати дисертаційного дослідження відображені в науково-дослідних роботах Західноукраїнського національного університету, а саме науково-дослідних роботах, які виконуються професорсько-викладацьким персоналом, докторантами, аспірантами та здобувачами наукового ступеня в межах основного робочого часу

кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, зокрема: у 2023-2025 роках на тему: «Менеджмент та публічне управління в умовах трансформації» (державний реєстраційний номер 0123U103562), зокрема у виконанні підрозділу «Стратегія управління розвитком МСБ у Карпатському регіоні».

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні реалізації стратегії управління розвитком малого та середнього бізнесу та розробці перспективних напрямів її вдосконалення в Карпатському регіоні. В рамках досягнення мети поставлено та вирішено такі *завдання*:

- охарактеризувати сутність та зміст стратегії управління розвитком МСБ як складової економічного зростання регіону в умовах адміністративно-територіальної реформи;
- окреслити організаційно-економічні особливості стратегічного управління розвитком підприємництва в регіоні;
- дослідити зарубіжну практику розробки стратегій управління розвитком МСБ;
- з'ясувати вплив соціально-економічних чинників на формування стратегії розвитку підприємництва;
- здійснити аналіз та оцінку процесів управління розвитком МСБ у регіоні;
- окреслити сучасні тенденції та проблеми державного регулювання розвитку МСБ;
- запропонувати шляхи реалізації економічних можливостей малих і середніх підприємств для підвищення економічного потенціалу регіону;
- обґрунтувати доцільність використання адаптивних стратегій управління розвитком підприємств МСБ;
- розкрити перспективи удосконалення системи управління розвитком підприємництва в регіоні.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації стратегії управління розвитком бізнесу.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні аспекти удосконалення стратегії управління розвитком МСБ у Карпатському регіоні.

У процесі дослідження використано як загальнонаукові, так і спеціальні наукові методи. Зокрема, методи аналізу й синтезу - для поглибленого вивчення досліджуваного об'єкта; узагальнення - для обґрунтування теоретичних основ управління розвитком підприємницької діяльності; порівняльний метод та систематизації - з метою дослідження ключових понять; системного підходу - для формування концептуальної бази стратегічного управління розвитком МСБ; логічний та діалектичний методи разом із комплексним і системним підходами - для вдосконалення термінологічного апарату; методи прогнозування й екстраполяції - при оцінюванні майбутньої ефективності стратегічного управління розвитком МСБ.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, монографії та дисертації науковців, нормативно-правові акти та директивні документи, які стосуються питань удосконалення стратегії управління розвитком МСБ у Карпатському регіоні. У цілому дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, оскільки предмет дослідження охоплює питання різних наукових дисциплін та вимагає їх цілісного висвітлення.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Основні результати, отримані особисто автором, які характеризуються науковою новизною і виносяться на захист, містять наступні наукові положення:

– розроблено альтернативні сценарії управління економічним потенціалом регіонів, зокрема: стимулюючий сценарій (використовуються ринкові інструменти та створюється сприятливе середовище для розвитку екологічно чистих суб'єктів підприємництва); жорсткий сценарій (використовуються адміністративні та фінансово-економічні інструменти, жорстка податкова політика для небажаних для регіону галузей); м'який сценарій (встановлюються ліберальні обмежувальні економічні рамки, які м'яко регулюють темпи і масштаби розвитку та реалізації економічного потенціалу регіону). Розроблення цих сценаріїв управління економічним потенціалом регіонів завдяки комбінуванню різних інструментів впливу дозволить: визначати оптимальне співвідношення

державного і ринкового управління й регулювання з господарською самостійністю суб'єктів господарювання; отримати й порівняти переваги кожного із сценаріїв для всіх зацікавлених сторін (для територіальної громади – у вигляді посилення економічного потенціалу території; для органів місцевого самоврядування – у вигляді покращення співпраці з бізнесом, підвищення довіри до своєї діяльності; для мешканців громади – у вигляді покращення якості пропонованих продукції і послуг, розширення можливостей участі в управлінні економічним потенціалом регіону);

– наукове обґрунтування взаємозв'язку між стратегією управління розвитком МСБ і економічним зростанням регіону, яке розкривається у тому, що стратегічне управління розвитком МСБ: дозволяє і вимагає розстановки акцентів на специфіці регіону (наприклад, у Карпатському регіоні економіка залежить від туризму, природних ресурсів і локальної самозайнятості); потребує погляду на таке управління з позиції мультиплікативного ефекту (воно стимулює не тільки безпосереднє економічне зростання, а й опосередковано впливає на покращення якості людського капіталу, розвиток інноваційної культури, зростання регіональної інвестиційної активності); є інструментом територіальної консолідації (може стати фактором згуртованості територіальних громад, розширення інформаційно-комунікативної взаємодії між органами публічної влади, підприємствами, громадськістю); сприяє не лише економічному зростанню регіону, а й забезпеченню його сталості через збереження ресурсів, розвиток зеленого бізнесу та здійснення соціальної відповідальної діяльності;

– наукову аргументацію цілеорієнтації процесу організаційно-економічного управління розвитком підприємництва в регіоні, яка доповнює існуючі особливості процесу такого управління (стимулювання економічного зростання території через активізацію МСБ, забезпечення зайнятості населення, підвищення інвестиційної привабливості регіону), такими його необхідними акцентними характеристиками як: системне об'єднання інституційного, організаційного та економічного вимірів (береться до уваги вплив законодавчої і нормативно-правової бази, місцевих стратегій розвитку, механізмів державної підтримки підприємництва); врахування специфіки різних територіальних громад; застосування поряд з існуючими

адаптивних механізмів управління з урахуванням сучасних викликів (цифровізації, релокації бізнесу тощо); взаємодія публічного і приватного секторів економіки у формуванні підприємницького середовища на регіональному рівні (кластери, бізнес-інкубатори, публічно-приватне партнерство);

– науково-методичний підхід до вибору об'єкта імплементації кращих міжнародних практик для вдосконалення управління розвитком малого та середнього бізнесу в Україні, зокрема: посилення інституційної підтримки (досвід Великобританії, Німеччини, США); створення сприятливих умов для відкриття та розвитку бізнесу (досвід Великобританії та Німеччини); розвиток підприємницької культури серед молоді (досвід Німеччини); фінансове стимулювання та підтримка експорту (досвід Італії, Польщі, США); інноваційний розвиток та підтримка науково-дослідних проектів (досвід Німеччини, Японії); регіональний розвиток та зменшення економічних диспропорцій (досвід Іспанії, Польщі, Фінляндії); зменшення адміністративного навантаження (досвід Італії); адаптація системи підтримки до умов діджиталізації (досвід Японії). Використання такого підходу ціннісно і змістовно наповнить не тільки процес управління розвитком малого й середнього бізнесу в Україні (посилення інституційної підтримки та ін.), а й його результати (розвиток підприємницької культури серед молоді тощо);

– механізм державного регулювання розвитку малого та середнього бізнесу через концептуалізацію його змістового наповнення наступним чином: багаторівневе регулювання МСБ (наприклад, поєднання національної стратегії з локальними ініціативами); посилення рольового навантаження МСБ у функціях держави (не лише як джерела економічного зростання та роботодавця, а й як носія інноваційної, соціальної чи екологічної трансформації); запровадження інноваційних механізмів стимулювання розвитку МСБ (наприклад, смарт-гранти, державна венчурна підтримка, ваучери на інновації для МСБ, державно-приватне партнерство, залучення підприємців до формування місцевих політик - через підприємницькі ради, консультативні платформи та ін.). Це дозволить методологічно й інституційно посилити процес регулювання розвитку МСБ,

спрямувати його на забезпечення сталого розвитку, активізувати інноваційну складову розвитку підприємництва;

– науково-методологічний підхід щодо векторизації розвитку механізму державного управління економічним потенціалом регіонів в контексті активізації інноваційного підприємництва з урахуванням: сучасних викликів і пріоритетів інноваційно-інвестиційного розвитку (сприяння розвитку пріоритетних галузей економіки та активізація інноваційного підприємництва); потреби аналізу впливу ключових суб'єктів на розвиток економіки регіону через включення елементів відтворювального потенціалу, ділової активності та інституційного середовища; важливості активізації інноваційного підприємництва в межах регіональної економіки як чинника сталого зростання (стимулювання ділової інноваційної активності); необхідності інтеграції інструментів стратегічного планування та державного регулювання з метою формування ефективної політики підвищення інвестиційної привабливості регіонів (розробка стратегій та програм підвищення інвестиційної привабливості регіонів). Це дозволить методологічно, організаційно й інструментально посилити інноваційну складову підприємництва;

– методологічний підхід до структурного представлення стратегічних елементів, які сприятимуть розвитку економіки регіону шляхом: посилення економічного потенціалу території; активізації інноваційного підприємства; вдосконалення інституційного супроводу такого управління; інноватизації організаційної культури суб'єктів публічного управління; підвищення конкурентоспроможності регіону; імплементації принципів сталості у регіональний розвиток. Ці стратегічні елементи охоплюють: 1) формування стратегічних і операційних цілей в контексті зміцнення економічного потенціалу стратегічного розвитку регіональної економіки, зважаючи на зростання інноваційного підприємства регіону з метою гарантування його конкурентоздатності; 2) визначення завдань і здійснення заходів з метою покращення економічного потенціалу розвитку економіки регіону з урахуванням впливу інституційного середовища для формування результативної системи інноваційного управління суб'єктами господарювання; 3) напрацювання головних показників досягнення цілей і завдань щодо формування інноваційної організаційної культури

органів регіонального управління з метою формування відповідних умов для залучення інвестицій внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів у територіальний розвиток; 4) системний моніторинг: джерел формування й посилення економічного потенціалу розвитку регіональної економіки; досягнення цільових результатів у межах збільшення інноваційного підприємництва, а також їх відображення за допомогою множини показників;

– стратегічний підхід до управління розвитком підприємств МСП через формування комплексу адаптивних стратегій (гнучка диверсифікація, цифрова трансформація, антикризова адаптація, партнерська кооперація, інноваційно-інвестиційна стратегія, локалізація, адаптивне лідерство), які особливо доречні в умовах турбулентного середовища — економічної нестабільності, воєнних ризиків, зміни ринкових тенденцій. Цінність цих адаптивних стратегій полягає у: здатності гнучко реагувати на зовнішні виклики; комплексній орієнтації не лише на виживання, але й на забезпечення інноваційності та конкурентоспроможності в умовах економічної нестабільності та змін ринкового середовища; у підвищенні стійкості МСБ до різких змін ринкового середовища через прийняття гнучких управлінських рішень;

– систему управління розвитком підприємництва в регіоні, через покладення в її основу інтегрованого підходу, який поєднує інституційні, фінансові, інформаційні, міжнародні та організаційні компоненти в єдину адаптивну модель регіональної політики, що відображається через: концептуальні засади регіонального розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності (здійснення державно-приватного партнерства, формування фондів науково-інноваційного розвитку при місцевих органах влади); фінансово-економічні механізми підтримки інноваційної діяльності (податкові пільги для підприємств-інноваторів, надання податкових кредитів для інноваційних проєктів); інституційні умови реалізації інноваційної політики на регіональному рівні (формування прозорого державного замовлення на інновації, активізація участі місцевих суб'єктів підприємництва у виконанні науково-технічних програм); механізми поглиблення міжнародного співробітництва у сфері науки та інновацій (створення спільних центрів із закордонними партнерами,

інтеграція в європейське дослідницьке середовище); напрямленість інформаційно-комунікаційної підтримки інноваційної діяльності в регіонах (створення розвиток інноваційної інфраструктури (технологічні інкубатори, інжинірингові центри, бізнес-хаби), формування дієвого механізму трансферу технологій і охорони інтелектуальної власності);

– критеріальний підхід до удосконалення системи стратегічного управління підприємством, який поєднує оцінку майбутніх конкурентних переваг, управлінських ресурсів, стратегічних ризиків та "слабких місць" для посилення адаптивності й ефективності розвитку, і охоплює: встановлення властивостей конкуренції в перспективі, тобто визначення максимальних можливостей, які підприємство може отримати щодо головної спеціалізації й існуючих або ймовірних компетенцій; окреслення перспектив підприємства на середньострокову та довгострокову перспективу галузевого, міжгалузевого й внутрішнього розвитку з метою гарантування конкурентоздатності підприємства й його продукції; оцінки управлінських умінь та ресурсних можливостей із напрацювання й реалізації перспективних цілей і стратегій розвитку підприємства; аналізу результатів та ризику в процесі втілення перспективних стратегій розвитку;

– трактування сутності поняття «стратегічне управління розвитком малого та середнього підприємництва» як процесу, який є цілеорієнтованим, динамічним і довгостроковим, має ресурсний супровід, і спрямований на досягнення конкурентоспроможності і стійкості підприємства, що вимагає своєчасної корекції цілей його діяльності у напрямі їх інноваційного спрямування, збільшення масштабів виробництва та реструктуризації підприємства у відповідності із змінами у зовнішньому середовищі. Таке трактування цього поняття вказує на закладення у нього не тільки системного, процесного і ресурсного підходів, а й ситуаційного (аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників, корегування пріоритетів розвитку підприємництва), інноваційного (інноваційність малого і середнього бізнесу є чинником його конкурентоспроможності) підходів, а також підходів на засадах сталого розвитку (забезпечується довгострокова стійкість підприємств, реалізується ними соціально й екологічно відповідальна діяльність) та орієнтації на

стейкхолдерів (враховується важливість задоволення інтересів усіх зацікавлених сторін);

- науково-методичний підхід до аналізу стану функціонування малого та середнього підприємництва в Україні з використанням SWOT-аналізу, який є ситуативним, інтерпретаційним і прикладним, і в авторській інтерпретації дав змогу з використанням методики SWOT-аналізу створити унікальний продукт, що проілюструє сучасний стан функціонування підприємництва і його можливу зміну (наприклад, зростання ролі української діаспори може стати важливим джерелом інвестицій у відновлення бізнесу);

- групування перешкод, які негативно позначаються на функціонуванні малого та середнього підприємництва (МСП) в Україні, загалом, й Карпатському регіоні, зокрема, вимагають врахування у стратегіях розвитку підприємництва, і включають: багаторівневі бар'єри для розвитку МСП (інституційні, фінансові, кадрові, інфраструктурні та соціально-культурні); територіальну специфіку цих перешкод (акцентовано на сільських та гірських територіях, що традиційно є менш дослідженими, а проблеми МСП у цих регіонах розглядаються не лише з економічної позиції, але й з позицій екології, доступності послуг, міграції); перешкоди, пов'язані з недостатньо вивченими факторами впливу (вплив: культурної та медичної інфраструктури на підприємницьку активність; трудової міграції на інвестиційну активність; нестачі престижу підприємництва як соціального феномену). Констатація наявності цих перешкод супроводжується позицією автора щодо необхідності використання для їх усунення інструментарію економічного стимулювання МСП;

- системне представлення недоліків процесів формування й розвитку людського потенціалу Карпатського регіону, які повинні бути враховані у стратегіях розвитку підприємництва, зокрема, через: фокусування на територіальному дисбалансі у формуванні людського капіталу (гірські райони Карпатського регіону, зазвичай, залишаються на периферії загальнонаціональних досліджень, а тому, їх виокремлення уможливорює системний аналіз специфіки деградації людського капіталу у таких просторових умовах); відображення зв'язку між трудовою міграцією та послабленням підприємницького середовища (депопуляція молоді та втрата потенціалу МСБ є

взаємозв'язані, оскільки міграція - це не лише демографічна проблема, а й втрата управлінського, креативного, підприємницького потенціалу); констатацію прямої залежності між старінням сільського населення та зниженням здатності територіальної громади до суспільної самоорганізації й реалізації бізнес-ініціатив; інтерпретацію людського потенціалу як чинника не лише ринку праці, а й культури підприємництва (носія ініціатив, соціальної взаємодії та культурної модернізації території); прив'язку питання відтоку населення до деградації здатності жителів територіальних громад вирішувати нагальні побутові та господарські проблеми;

– діяльнісний підхід щодо усунення перешкод для розвитку МСБ через його представлення наступним чином: комплексний розвиток МСБ, який одночасно охоплює економічні, соціальні, екологічні та управлінські аспекти, що відображає інтеграцію традиційних заходів підтримки з сучасними вимогами сталого розвитку; акцент на локалізації підприємницьких ініціатив через поширення їх серед місцевого населення, що створює передумови для формування самодостатніх територіальних економік; констатація необхідності розвитку інтеграційно-кооперативних процесів серед суб'єктів МСБ як чинника зміцнення економічної спроможності та конкурентоспроможності малого і середнього бізнесу; включення питань лідерських ініціатив та організаційно-фахової підготовки як нових чинників розвитку підприємництва, що розширюють традиційні підходи лише економічного стимулювання; поглиблення взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством, оскільки вона є ключовим стратегічним інструментом розвитку МСБ, що є актуальним у контексті сучасних європейських підходів до управління; орієнтація підтримки МСБ на досягнення Цілей сталого розвитку, що включає впровадження екологічно безпечних технологій, підтримку соціального підприємництва, енергоефективних рішень та принципів корпоративної соціальної відповідальності як важливий вектор політики розвитку підприємництва в Україні;

– системне представлення і структуризація загроз міграційних процесів у сфері підприємництва в сучасних умовах мають місце не лише на рівні держави та її регіонів, але й на рівні ринку та самого підприємства. Цінність системного представлення і структуризації загроз міграційних процесів у сфері підприємництва в сучасних умовах

розкривається через: рівневу деталізацію загроз (державний рівень: фокус на макроекономічних наслідках (зменшення ВВП, обмеження податкової бази); вплив на інноваційний, інвестиційний та інтелектуальний потенціал держави тощо); регіональний рівень (наголос на фінансовому навантаженні місцевих бюджетів та посиленні проблем із самозабезпеченням регіонів; негативний вплив на виробничий сектор, відсутність належних регіональних програм та наукового супроводу тощо); - практичну орієнтацію, яка розкривається у тому, що такий підхід: дозволяє на основі візуалізації обґрунтовувати потребу в адаптації державної та регіональної політики до нових викликів, пов'язаних із міграційними процесами; дає змогу розробити диференційовані заходи для подолання загроз на кожному з рівнів;

– функціонально-діяльнісна структура раціонального ресурсоспоживання в регіоні, в основу якої покладено системну ідею – поєднання екологічної раціональності, технологічної модернізації й управлінських підходів для досягнення стійкого розвитку території, і яка розвивається через інтегрований підхід до забезпечення стійкого розвитку організацій, громад і регіону шляхом поєднання ресурсозбереження, екологізації виробництва та науково обґрунтованого регіонального планування й охоплює: оптимізацію системи споживання ресурсів завдяки скороченню частки експорту сировинних ресурсів і зростання частки екологічно чистих ресурсів; використання методів аналізу, прогнозування, оптимізації та стимулювання раціонального використання ресурсів; здійснення переходу до матеріало- й енергозберігаючих технологій; використання інструментів модернізації та технічного переоснащення продуктивних виробництв, що мають значні наукомісткі й ресурсозберігаючі технології; використання для вирішення проблем ресурсозбереження наукових підходів менеджменту; напрацювання регіональних схем використання ресурсів в залежності від природних, економічних та соціальних характеристик території.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему: «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні», має

чітку логічно побудовану структуру, що відповідає вимогам до характеру та змісту наукових праць, дозволяє послідовно та у повному обсязі викласти основні теоретичні та практичні результати проведеного дослідження. Основні завдання, визначені для досягнення мети дисертаційного дослідження, успішно вирішені.

Позитивними рисами роботи є: чіткість визначення мети, предмета, об'єкта та завдань дослідження, які послідовно на високому науковому рівні розкриваються і вирішуються в дисертації. Структура роботи є логічною і чіткою, що дозволило автору досягти поставлених завдань і всебічно розкрити обрану тему.

Основні теоретичні і методологічні положення роботи та наукові результати дослідження дисертанта доведено до рівня узагальненої форми, придатної для використання щодо стратегування управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні у практичній діяльності органів місцевого самоврядування, суб'єктів малого й середнього бізнесу, інших зацікавлених сторін.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, відображають сутність важливої наукової і прикладної проблеми щодо формування стратегії управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні. Сформульовані за результатами дисертаційного дослідження висновки і пропозиції, є логічними і достатньо повно відображають основні його результати. Також вони впливають з визначеної у роботі мети і корелюють із завданнями дослідження. Їх достовірність підтверджується як загальнометодичною базою дослідження, так і конкретними методами, що застосовані в ході дослідження.

Текстовий виклад результатів роботи вдало доповнюється схематичним, графічним та табличним матеріалами. Основні наукові тези і положення роботи логічно й переконливо аргументуються, а у необхідних випадках підтверджені відповідними аналітичними даними.

Практичне значення роботи

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, отримані в дисертації доведені до конкретних розробок і прикладних рекомендацій, що впроваджені в практичну діяльність Департаменту економічного та регіонального розвитку Закарпатської ОВА, регіонального відділення Українського союзу промисловців та

підприємців в Закарпатській області, Стрийської міської ради, Карпатського Університету імені Августина Волошина, товариства з обмеженою відповідальністю «ПРЕВЕНШН».

Розроблені здобувачем рекомендації щодо: механізму державного управління економічним потенціалом регіонів в контексті активізації інноваційного підприємництва; альтернативні сценарії розвитку механізму державного управління економічним потенціалом регіонів, зокрема, стимулюючий, жорсткий та м'який сценарії; шляхи імплементації кращих міжнародних практик для покращення управління розвитком малого та середнього бізнесу в Карпатському регіоні; головні вектори раціонального ресурсоспоживання в регіоні зокрема: покращення системи споживаних ресурсів за допомогою скорочення частки видів ресурсів; експорту сировинних ресурсів, зростання частки екологічно чистих та продуктивних видів ресурсів; збільшення коефіцієнту видобутку корисних копалин; удосконалення методів аналізу, прогнозування, оптимізації підходів щодо раціонального використання ресурсів; здійснення переходу до матеріало та енергозберігаючих технологій; зосередження ресурсів та інструментів з метою модернізації та технічного переоснащення продуктивних виробництв, що мають значні наукомісткі й ресурсозберігаючі технології; використання наукових підходів менеджменту під час вирішення проблем ресурсозбереження; та напрацювання регіональних схем використання ресурсів в залежності від природних, економічних та соціальних характеристик території використані в функціональній діяльності Департаменту економічного та регіонального розвитку Закарпатської ОВА (довідка №01-07/868 від 20.12.2024 року).

Напрацьовані пропозиції здобувача щодо: шляхів імплементації кращих міжнародних практик для покращення управління розвитком малого та середнього бізнесу в Україні; новітніх напрямів модифікації підприємств і структур управління у контексті адаптивного управління; виокремлення напрямів удосконалення системи управління розвитком підприємництва в регіоні, зокрема, регіональний розвиток інноваційної та науково-технічної галузі використовуються в роботі

регіонального відділення Українського союзу промисловців та підприємців в Закарпатській області (довідка № 01-04/99 від 30 серпня 2024 року).

Авторські пропозиції щодо: шляхів імплементації кращих міжнародних практик для покращення управління розвитком малого та середнього бізнесу в Україні; стратегічних складників становлення регіональної економіки; головних векторів раціонального ресурсоспоживання в регіоні використано Карпатським Університетом імені Августина Волошина при формуванні змісту навчальних програм для студентів кафедри менеджменту, фінансів та інформаційних технологій в контексті розвитку знань та управлінських навичок слухачів (довідка №354-1/09-24 від 09 вересня 2024 року).

Використано положення автора в діяльності ТОВ «ПРЕВЕНШН» про головні вектори раціонального ресурсоспоживання в регіоні, зокрема: покращення системи споживаних ресурсів за допомогою скорочення частки видів ресурсів; експорту сировинних ресурсів, зростання частки екологічно чистих та продуктивних видів ресурсів; збільшення коефіцієнту видобутку корисних копалин; удосконалення методів аналізу, прогнозування, оптимізації підходів щодо раціонального використання ресурсів; здійснення переходу до матеріало та енергозберігаючих технологій; зосередження ресурсів та інструментів з метою модернізації та технічного переоснащення продуктивних виробництв, що мають значні наукомісткі й ресурсозберігаючі технології; використання наукових підходів менеджменту під час вирішення проблем ресурсозбереження; та напрацювання регіональних схем використання ресурсів в залежності від природних, економічних та соціальних характеристик території (довідка №35 від 03.10.2024 року).

Напрацьовані пропозиції автора щодо: механізму державного управління економічним потенціалом регіонів в контексті активізації інноваційного підприємництва; альтернативних сценаріїв розвитку механізму державного управління економічним потенціалом регіонів, зокрема, стимулюючий, жорсткий та м'який сценарії; шляхів імплементації кращих міжнародних практик для покращення управління розвитком малого та середнього бізнесу в Стрийській ТГ; головних векторів раціонального ресурсоспоживання на території регіонів

використані в діяльності Стрийської міської ради (довідка № 03-20/25 від 16.01.2025 року).

Наукове значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення та результати дисертаційного дослідження Кувіка Віталія Михайловича впроваджені у навчальний процес Західноукраїнського національного університету в ході проведення лекційних і практичних занять зі студентами денної та заочної форм навчання з дисциплін: «Стратегія управління соціально-економічним розвитком», «Регіональне управління» та «Менеджмент», в процесі написання курсових і кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Менеджмент» (довідка № 126-24/817 від 08.04.2025 року).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора

За результатами дослідження опубліковано 11 наукових праць загальним обсягом 4,75 друк. арк. (3,55 друк. арк. належить особисто автору). З 11 наукових праць: 5 публікацій апробаційного характеру за матеріалами конференцій загальним обсягом 0,625 друк. арк.; 6 статей опубліковано у наукових фахових виданнях, в тому числі 1 стаття в Scopus і 1 стаття в Web of Science; 4 фахові статті є одноосібними обсягом 2,625 друк. арк.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

1. Oleg Diegtiar, Aleksandr Bokov, Maksym Yushchenko, Vitalii Kuvik, Mykhailo Shkilniak. Financial Resources in State Authorities (Scopus). *Economic Affairs*, Vol.69 (Special Issue), Pp.269-276, February 2024.

2. [Vdovichena, Olha](#), [Oberemchuk, Valentyna](#), [Zamula, Olena](#), [Kuvik, Vitalii](#), [Tokunova, Anastasiia](#). Corporate Social Responsibility and Its Impact on Business Sustainability (Web of Science). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2024. Vol.14, Issue 1. P. 23-27.

Статті у наукових фахових виданнях

3. Кувік В.М. Шляхи імплементації зарубіжного досвіду розробки стратегій управління розвитком МСБ. *«Наукові перспективи»*. Випуск №1 (43). 2024 С.456-469.

4. Кувік В. М. (2024). Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (12). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-04-01>

5. Кувік В. М. Особливості управління розвитком підприємництва в Україні в сучасних умовах. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. Випуск 36/2023. С. 104-109.

6. Кувік В.М. Організаційно-економічні аспекти управління розвитком підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 18. С.116-120.

Публікації апробаційного характеру

7. Кувік В.М. Стратегічний розвиток малого та середнього бізнесу в умовах сучасних викликів. Матеріали доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю *«Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів»*. (Тернопіль, 16 травня 2024 року.). С. 224-228.

8. Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу. Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні. Збірник науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу (Тернопіль: ЗУНУ, 10 листопада 2022 р.). С. 67-69.

9. Кувік В.М. Стратегічний розвиток підприємства в умовах війни. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів. Матеріали доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Тернопіль: ЗУНУ, 4 травня 2023 р.). С.347-350.

10. Кувік В.М. Сучасні тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в Україні: Аналітично-експертний огляд. XVII Міжнародна науково-практична конференція "Україна в умовах сучасних цивілізаційних змін та російсько-української війни (2014 - 2023 рр.): філософські, богословські, історико-політичні, соціально-економічні, психологічні, правові та міжнародні аспекти" (Ужгород: 29- 30 листопада 2023р.).

11. Кувік В.М. Проблемні питання управління розвитком малого та середнього бізнесу в сучасних умовах. Наукова інтернет-конференція молодих вчених, аспірантів

та студентів кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні». (Тернопіль: ЗУНУ, 29 листопада 2024 р.).

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень в системі «Overall Similarity». За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні», відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації

Результати наукового дослідження, викладені в дисертації, пройшли апробацію шляхом обговорення на п'яти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, в тому числі: науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу (Тернопіль, ЗУНУ, 10 листопада 2022 р.); IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю (Тернопіль, ЗУНУ, 4 травня 2023 року); XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах сучасних цивілізаційних змін та російсько-української війни (2014-2023 рр.): філософські, богословські, історико-політичні, соціально-економічні, психологічні, правові та міжнародні аспекти» (Ужгород, 29-30 листопада 2023р.); V Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю (Тернопіль, 16 травня 2024 р.); науковій інтернет-конференції молодих вчених, аспірантів та студентів кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні» (Тернопіль, ЗУНУ, 29 листопада 2024 р.).

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертація написана діловою українською мовою. Стиль подачі матеріалу дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій характеризується системністю, науковістю, логічністю, інформаційною насиченістю, ясністю, стислістю та забезпечує легкість і доступність сприйняття матеріалу.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту

Враховуючи актуальність теми дисертації, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну і практичне значення виконаних досліджень, повноту викладення матеріалів дисертації в наукових працях, що відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022р. № 341) та напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ЗУНУ, структурний підрозділ рекомендує подати дисертаційну роботу Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні», на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент» до захисту в разову спеціалізовану вчену раду.

У результаті розгляду дисертації Кувіка Віталія Михайловича та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Пропонувати Вченій раді університету такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

доктор економічних наук, професор, Августин Руслан Ростиславович, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету.

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор, Желюк Тетяна Леонтіївна, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету;

кандидат економічних наук, доцент, Кривокульська Наталія Михайлівна, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету.

Опоненти:

доктор економічних наук, професор, Васильців Тарас Григорович, завідувач відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів Державної установи «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»;

кандидат економічних наук, доцент, Кравчик Юрій Васильович, доцент кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету.

2. Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу Кувіка Віталія Михайловича на тему «Стратегія управління розвитком малого та середнього бізнесу у Карпатському регіоні» до захисту.

Головуюча на засіданні

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу

Алла ВАСІНА